

STANDARDI KOMBËTAR I KONTABILITETIT NR. 3

INSTRUMENTET FINANCIARE

PËRMBAJTJA	Paragrafët
OBJEKTIVI DHE BAZAT E PËRGATITJES	1-3
FUSHA E ZBATIMIT	4-5
PËRKUFIZIMET KRYESORE	6
NJOHJA FILLESTARE	7-10
Kostoja fillestare	7-10
VLERËSIMI I MËPASSHËM	11-25
Vlerësimi me kosto ose kosto të amortizuar	12-15
Rënia në vlerë e Aktiveve Financiare	16-21
Aktivët Financiare dhe Pasivët Financiare, të vlerësuara sipas vlerës së drejtë	22-25
VLERËSIMI I MËPASSHËM – FUSHA SPECIFIKE	26-36
Vlerësimi i kërkesave për t'u arkëtuar	26-31
Vlerësimi i Pasiveve Financiare	32-34
Vlerësimi i Derivativëve	35
ÇREGJISTRIMI	36-44
Çregjistrimi i Aktiveve Financiare	36-38
Faktoringu i kërkesave për t'u arkëtuar dhe veprimet me kthim	39-40
Çregjistrimi i Pasiveve Financiare	41-43
NJOHJA NË BILANC DHE NË PASQYRËN E TË ARDHURAVE E SHPENZIMEVE	44-51
Rregulla të përgjithshme	44-45
Njohja si pasiv ose kapital	46-51
SHËNIMET SHPJEGUESE	52-54

DATA DHE RREGULLAT E HYRJES NË ZBATIM TË STANDARDEVE	55
KRAHASIMI ME STANDARDET NDËRKOMBËTARE TË RAPORTIMIT FINANCIAR (SNK/SNRF)	56
SHTOJCA 1–DISA KONSIDERATA MBI PËRLLOGARITJEN E VLERËS SË DREJTË	1-3

OBJEKTIVI DHE BAZA E PËRGATITJES

1. Objektivi i Standardit Kombëtar të Kontabilitetit, 3 *Instrumentet financiare* (SKK 3 ose Standardi), i nxjerrë e miratuar nga Këshilli Kombëtar i Kontabilitetit dhe shpallur nga Ministria e Financës, është të vendosë rregullat e kontabilizimit dhe shpjegimit të instrumenteve financiare në pasqyrat financiare të përgatitura në përputhje me Standardet Kombëtare të Kontabilitetit të Shqipërisë. Këto standarde bazohen në parimet e kontabilitetit dhe raportimit, të pranuar në shkallë ndërkombëtare, kërkesat e përgjithshme të të cilave përshkruhen në Ligjin nr. 9 228, “Për kontabilitetin dhe pasqyrat financiare”, nxjerrë në prill 2004.
2. SKK 3 mbështetet në standardin ndërkombëtar të kontabilitetit SNK 32, “Instrumentet financiare: shpjegimet dhe paraqitja” dhe SNK 39, “Instrumentet financiare: njohja dhe vlerësimi”. Një tabelë korresponduese e paragrafëve të Standardit me paragrafë të Standardeve Ndërkombëtare të Raportimit Financiar është dhënë në paragrafin 56. Për rastet që nuk janë trajtuar në mënyrë të drejtpërdrejtë nga SKK 3 ose ndonjë SKK tjetër, drejtuesit e njësisë ekonomike raportuese duhet që, me miratimin e Këshillit Kombëtar të Kontabilitetit (KKK) të aplikojnë politika të tilla që sigurojnë një pasqyrim të vërtetë e të besueshëm të pozicionit financiar, performancës, ndryshimeve në pozicionin financiar dhe fluksit të parasë së njësisë ekonomike raportuese, siç kërkohet në nenin 9 të Ligjit nr. 9 228. “Për kontabilitetin dhe pasqyrat financiare”, nxjerrë në prill 2004.
3. Pasqyrat financiare do të përgatiten mbi bazën e konceptit të materialitetit. Standardet Kombëtare të Kontabilitetit nuk do të zbatohen për zërat jomaterialë. Parimi i materialitetit përkufizohet dhe sqarohet në paragrafët 34 deri 69 të SKK 1.

FUSHA E ZBATIMIT

4. SKK 3 “*Instrumentet financiare*” do të zbatohet për kontabilizimin dhe vlerësimin e instrumenteve të mëposhtme financiare (d.m.th. aktivet financiare, pasivet financiare dhe instrumentet e kapitalit) në pasqyrat financiare:

(a) paraja;

- (b) kërkesat për t'u arkëtuar, të ardhurat e konstatuara dhe llogari të tjera afatshkurtra dhe afatgjata, për t'u arkëtuar në parë;
- (c) investimet afatshkurtra dhe afatgjata në letra me vlerë (për shembull aksionet, bono, bono korporative etj., me përjashtim të investimeve në shoqëritë e kontrolluara dhe pjesëmarrjet), të vlerësuara me metodën e konsolidimit ose me metodën e kapitalit, në përputhje me SKK 14 *“Kontabilizimi i shoqërive të kontrolluara dhe pjesëmarrjeve”*;
- (d) huat e marra, furnitorët, shpenzimet e konstatuara, bonot e emetuara dhe huamarrje të tjera afatshkurtra dhe afatgjata, për t'u shlyer në parë;
- (e) derivativët (për shembull, kontratat e ardhshme “forward” ose “future”, kontrata shkëmbimi “swap” ose opsione);
- (f) aksionet dhe instrumentet e tjera të kapitalit, të emetuara nga vetë njësia ekonomike (vetëm paragrafët 46-51).

5. Ky Standard nuk zbatohet për kontabilizimin dhe njohjen e instrumenteve të mëposhtme financiare:

- (a) investimet në shoqëritë e kontrolluara dhe pjesëmarrjet që vlerësohen me metodën e konsolidimit ose metodën e kapitalit (SKK 14 *“Trajtimi kontabël i shoqërive të kontrolluara dhe pjesëmarrjeve”*);
- (b) aktivet dhe pasivet financiare që rrjedhin nga marrëveshjet e qirave financiare (shih SKK 7 *“Trajtimi kontabël i qirave financiare”*);
- (c) pasivet që lindin nga skemat e pensioneve;
- (d) pasivet e kushtëzuara që rrjedhin nga kontratat e shitjes me garanci, të cilat duhet të paguhen atëherë kur debitori nuk ka mundësi ta shlyejë borxhin (shih SKK 6 *“Provizionet, aktivet dhe pasivet e kushtëzuara”*);
- (e) instrumentet e kapitalit, të emetuara nga vetë njësia ekonomike raportuese (për shembull aksionet e veta të njësisë, opsionet mbi aksionet etj.), përveç paragrafëve 46-51;
- (f) shumat e mundshme për t'u paguar, që lindin nga kombinimet e bizneseve (shih SKK 9 *“Kombinimet e bizneseve”*).

PËRKUFIZIMET KRYESORE

6. Termat e mëposhtme përdoren në këtë standard me kuptimet e

specifikuara më poshtë:

Instrument financiar është çdo kontratë që krijon një aktiv financiar për një njësi ekonomike, si dhe një pasiv financiar ose instrument kapitali për një njësi ekonomike tjetër.

Aktivi financiar është çdo aktiv që është:

- (a) parà;
- (b) një e drejtë kontraktuale për të marrë parà ose një aktiv tjetër financiar nga një njësi ekonomike tjetër (për shembull, kërkesat për t'u arkëtuar);
- (c) një e drejtë kontraktuale për t'i shkëmbyer aktivet financiare me një njësi ekonomike tjetër, në kushte potencialisht të favorshme për njësinë ekonomike (për shembull derivativët me një vlerë pozitive tregu);
- (d) një instrument kapitali i një njësie ekonomike tjetër (për shembull investimet në aksionet e një njësie ekonomike tjetër).

Një pasiv financiar është detyrimi kontraktual:

- (a) për të dhënë parà ose një aktiv tjetër financiar te një njësi ekonomike tjetër (për shembull detyrimi ndaj një furnizuesi);
- (b) për të shkëmbyer aktive financiare me një njësi ekonomike tjetër, në kushte potencialisht të pafavorshme për njësinë ekonomike (për shembull derivativët me një vlerë negative tregu).

Instrument kapitali është çdo kontratë që evidencon një interes të mbetur në aktivet neto të njësisë ekonomike (për shembull një aksion ose një opsion aksioni).

Derivati (rrjedhimori) është një instrument financiar që i ka të treja karakteristikat e mëposhtme:

- (a) vlera e tij ndryshon në vartësi të normës së interesit, çmimit të instrumentit financiar, çmimit të produktit-bazë (commodity price), kursit të këmbimit të monedhës, indeksit të çmimeve ose treguesve të tjerë të ngjashëm;
- (b) kostoja fillestare e tij është zero ose e vogël në krahasim me lloje të tjera kontratash, që priten të ndikohen në të njëjtën mënyrë nga ndryshimet në faktorët e tregut;
- (c) shlyerja e tij bëhet në të ardhmen.

Shembuj të derivateve janë kontratat e së ardhmes, kontratat e standardizuara të së ardhmes, kontratat swap ose kontratat opsjon.

Aktivi financiar i mbajtur për tregtim është një aktiv, i cili është blerë ose krijuar kryesisht për qëllime fitimi nga luhatjet afatshkurtra të çmimeve ose marzhit të shitësit. Aktivi financiar duhet të klasifikohet si i mbajtur për tregtim nëse, pavarësisht nga arsyeja pse është blerë, ai është pjesë e një portofoli, për të cilin ka prova të ekzistencës së një modeli të kohëve të fundit për realizimin e fitimeve afatshkurtra. Përkufizimi afatshkurtër për klasifikimin – i mbajtur për tregtim - duhet të përcaktohet nga shoqëria e të zbatohet në mënyrë të qëndrueshme.

Kostoja është:

- (a) vlera e drejtë e parasë ose e ekuivalenteve të saj të paguara ose vlera e drejtë e shpërblimeve të dhëna për të blerë një aktiv në kohën e blerjes ose të ndërtimit të tij;
- (b) shuma e parasë ose e ekuivalenteve të saj të arkëtuara ose vlera e drejtë e shpërblimeve të marra për të shitur një pasiv në kohën e shitjes ose likuidimit të tij.

Kostoja e amortizuar është kostoja fillestare e një aktivi ose pasivi financiar, e cila rregullohet nëse është e nevojshme me shumat e mëposhtme:

- (a) shlyerjet e principalit (për shembull, në rastin e një huaje të marrë apo të dhënë);
- (b) amortizimi i akumuluar i ndonjë difference mes shumës fillestare dhe shumës në maturim (për shembull, në rastin e obligacioneve), duke përdorur metodën e interesit efektiv;
- (c) zvogëlimi i mundshëm për shkak të përkeqësimit ose të pamundësisë së arkëtimit (në rastin e aktiveve financiare të paarkëtueshme).

Metoda e normës së interesit efektiv është një metodë për llogaritjen e kostos së amortizuar të një aktivi apo pasivi financiar, duke përdorur normën e interesit efektiv.

Norma e interesit efektiv është norma, me të cilën skontohen ekzaktësisht rrjedhat e përlllogaritura të ardhshme të parasë të një aktivi ose të një pasivi financiar, në vlerën kontabël të aktivitetit, ose pasivit financiar. Llogaritja e normës së interesit efektiv përfshin të

gjitha kostot e transaksioneve, të paguara ose të marra, në lidhje me aktivin ose pasivin financiar, si dhe të gjitha primet dhe zbritjet e tjera.

Vlera e drejtë është shuma, me të cilën mund të shkëmbehet një aktiv ose mund të shlyhet një pasiv ndërmjet palëve të mirinformuara, të vullnetshme e të palidhura me njëra-tjetrën.

Kostot e transaksioneve janë kosto-shtesë, të cilat lidhen me blerjen, emetimin ose likuidimin e një aktivi ose pasivi financiar. Kostot-shtesë janë kosto të tilla, të cilat nuk ndodhin nëse nuk kryhet blerja, emetimi ose likuidimi.

MATJA FILLESTARE

Matja fillestare

7. Aktivitet dhe pasivitet financiarë do të maten fillimisht me vlerën e drejtë (domethënë me kosto) plus kostot e transaksioneve, që janë direkt të atribuueshme blerjes ose emetimit të instrumenteve financiare, përveç atyre instrumenteve të përmendura në paragrafët 22-25, të cilat maten me vlerën e drejtë nëpërmjet ndryshimeve në pasqyrën e të ardhurave, dhe që kostoja e transaksioneve të tyre kalon në të ardhurat dhe shpenzimet.
8. Kostoja e një aktivi dhe pasivi financiar, pagesa e të cilit kryhet menjëherë me parë në dorë, është vlera nominale e shumës së arkëtuar (paguar). Kostoja e një aktivi dhe pasivi financiar, pagesa e të cilit bëhet në një afat të shkurtër (për shembull pas 30 ditëve), përderisa vlera aktuale e shumës për t'u arkëtuar nuk ndryshon në përgjithësi nga vlera nominale, është vlera nominale e shumës për t'u arkëtuar (ose paguar). Kostoja e një aktivi dhe pasivi financiar, pagesa e të cilit kryhet pas një periudhe të caktuar (për shembull në disa vite me këste vjetore), është vlera aktuale e shumës për t'u arkëtuar (ose për t'u paguar).

Shembulli 1

Një njësi ekonomike shet një aktiv (pronë) për 200 000 lekë (ndërkohë që vlera e tij kontabël është 150 000 lekë), nga të cilat 100 000 do të arkëtohen menjëherë dhe 100 000 lekë për dy vjet. Si do të njihet ky transaksion dhe kërkesa afatgjatë për arkëtim (d.m.th aktivi financiar)?

Duke qenë se një pjesë e shumës për t'u arkëtuar do të arkëtohet pas një periudhe më të gjatë kohe se periudha kontabël, vlera e drejtë, domethënë kostoja, është vlera aktuale e kërkesës për t'u arkëtuar, dhe jo vlera nominale e shumës së arkëtueshme. Në llogaritjen e vlerës aktuale, norma e skontos, që do të përdoret, do të jetë norma e tregut për instrumente me maturitet dhe shkallë rreziku të ngjashëm ose të njëjtë. Duke supozuar, për shembull që norma mesatare e interesit të huave për maturitet dhe shkallë rreziku të ngjashëm është afërsisht 10%, vlera aktuale e kërkesës për t'u arkëtuar në dy vjet për shumën 100 000 lekë do të ishte 82 645 lekë ($100\,000 / 1.1^2$).

Gjatë periudhës dyvjeçare, diferenca mes vlerës nominale dhe vlerës aktuale do të njihet si e ardhur nga interesi.

Kontabilizimi në kohën e shitjes

D mjete monetare	100 000
D kërkesa afatgjatë për t'u arkëtuar	82 645
K pronat	150 000
K fitimi nga likuidimi i pronës	32 645

Kontabilizimi në fund të vitit të parë:

D kërkesat afatgjatë për t'u arkëtuar	8 264
K të ardhurat nga interesi (10% i kërkesave për t'u arkëtuar)	8 264

Gjendja e kërkesave afatgjata për t'u arkëtuar në fund të vitit të parë është 90 909 lekë, dhe kjo kërkesë tashmë do të riklasifikohet si afatgjatë (shkurtër).

Kontabilizimi në fund të vitit të dytë:

D kërkesa afatgjatë për t'u arkëtuar	9 091
K të ardhurat nga interesi (10% e kërkesës për t'u arkëtuar)	9 091

Gjendja e kërkesës për t'u arkëtuar në fund të vitit të dytë është 100 000 lekë, e cila është e barabartë me vlerën nominale të shumës për t'u arkëtuar. Në fund të vitit të dytë, kërkesa për t'u arkëtuar paguhet plotësisht dhe regjistrohet si më poshtë:

D mjete monetare	100 000
K kërkesa për t'u arkëtuar	100 000

Shembulli 2

Në përputhje me politikat e njësisë ekonomike, afati i pagesës për klientët e saj është 30-90 ditë. Ndonëse vlera aktuale e kërkesave për t'u arkëtuar nga shitja ndryshon nga vlera nominale, diferenca është relativisht e pakonsiderueshme. Në bazë të parimit të materialitetit, këto kërkesa për t'u arkëtuar do të njihen në bilanc me vlerën e tyre nominale, dhe nuk do të merret parasysh fakti që vlera e drejtë e kërkesave për t'u arkëtuar është pak më e ulët.

9. Kur një aktiv ose pasiv financiar lind nga një veprim shkëmbimi (swap) të zërave jomonetarë, vlera e caktuar drejtësisht e zërave të shkëmbyer konsiderohet kostoja e aktivit ose pasivit financiar, përveçse nëse kushtet e dy instrumenteve janë kryesisht të njëjtë.
10. Kostot e transaksioneve janë të gjitha kostot-shtesë që lidhen me blerjen/marrjen e një aktivi ose pasivi financiar - për shembull faturat që u paguhen agjentëve ose këshilltarëve, tatimet e pakthyeshme që lidhen me transaksionin, si dhe kosto të tjera që lidhen drejtpërdrejt me transaksionin. Kostot e transaksioneve nuk përfshijnë as kostot që lidhen me financimin e veprimit, as kostot administrative të njësisë. Pagat për punonjësit e njësisë ekonomike konsiderohen si kosto-shtesë të transaksionit, vetëm nëse pjesa përkatëse e pagave nuk do t'u ishte paguar punonjësve, në rast të mospërfundimit të transaksionit.

MATJA E MËPASSHME

Matja me kosto ose kosto të amortizuar

11. Të gjitha aktivet dhe pasivet financiare do të maten me kosto ose kosto të amortizuar në bilanc (ndryshimi në vlerë i matur, ose në pasqyrën e të ardhurave, ose në rezerva nga rivlerësimi i aktiveve financiare në kapital), përveç instrumenteve të mëposhtme financiare:
 - (a) Të gjitha derivatet
 - (b) Aktivet financiare e mbajtura për tregtim – kur për këto aktive njësia ekonomike ka zgjedhur alternativën e vlerësimit me vlerë të drejtë.
12. Me zbatimin e metodës së koston së amortizuar, një instrument financiar njihet me koston e tij që është matur në njohjen e tij fillestare,

i rregulluar, nëse është e nevojshme, me shumat e mëposhtme:

- (a) shlyerjet e principalit (për shembull, në rastin e një borxhi të marrë ose të dhënë);
- (b) amortizimi akumuluar i një difference të mundshme mes vlerës fillestare dhe vlerës në maturim (në rastin e obligacioneve);
- (c) zvogëlimi i mundshëm në vlerë për shkak të një rënie në vlerë ose pamundësisë për arkëtim (në rastin e aktiveve financiare, arkëtimi i të cilave mendohet të jetë i dyshimtë).

13. Kostoja e amortizuar do të përcaktohet duke përdorur metodën e interesit efektiv (jo normën e interesit nominal të specifikuar në kontratë). Norma e interesit efektiv është një normë interesi, zbatimi i së cilës skanton rrjedhat e përlllogaritura të ardhshme të parasë nga instrumenti financiar (për shembull, nga një borxh ose obligacion) në vlerën kontabël të instrumentit. Në llogaritjen e normës së interesit efektiv do të merren në konsideratë të gjitha kostot e veprimeve të pagueshme ose të arkëtueshme, që lidhen me aktivin ose pasivin financiar.
14. Si një alternativë e përdorimit të normës së interesit efektiv, njësitë ekonomike mund të përdorin amortizimin linear. Politika kontabël, e zgjedhur nga shoqëria për amortizimin, duhet të zbatohet në mënyrë të qëndrueshme për të gjitha instrumentet financiare të mbajtura me koston e amortizuar.

Shembull: Llogaritja e koston së amortizuar, duke përdorur normën e interesit efektiv

Një njësi ekonomike emeton një obligacion 5-vjeçar me një vlerë nominale 100 000 lekë, si dhe një normë interesi vjetor prej 8% (e pagueshme një herë në vit), për çmimin e emetimit prej 94 418 lekësh. Kostot e lidhura me emetimin janë 2 000 lekë.

(a) Si mund të gjendet norma e interesit efektiv?

Kostoja fillestare e obligacionit është e barabartë me shumën e parave të arkëtuara në emetimin e obligacionit minus kostot e lidhura me emetimin:
 $94\,418 - 2\,000 = 92\,418$ lekë.

Norma e interesit efektiv është një normë e tillë interesi, zbatimi i së cilës do të skontojë rrjedhat e ardhshme të parasë nga obligacioni në vlerën fillestare kontabël, e cila është 92 418 lekë në këtë shembull.

Flukset e përlogaritura të parasë, që vijnë nga obligacioni për 5 vitet e ardhshme, janë si më poshtë:

	Viti I	Viti II	Viti III	Viti IV	Viti V
Interesi	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Pagesa e principalit	-	-	-	-	100 000
Totali	8 000	8 000	8 000	8 000	108 000

Me qëllim që të gjendet norma e interesit efektiv, duhet të zgjidhet ekuacioni i mëposhtëm (ku “i” është norma e interesit efektiv):

$$\frac{8,000}{(1+i)} + \frac{8,000}{(1+i)^2} + \frac{8,000}{(1+i)^3} + \frac{8,000}{(1+i)^4} + \frac{108,000}{(1+i)^5} = 92,418$$

Ky ekuacion është relativisht i lehtë për t'u zgjidhur me një program Excel.

Në këtë shembull, përgjigjja është që $i = 0,1$ ose norma e interesit efektiv është 10%.

Siç mund të shihet nga shembulli, norma e interesit efektiv (10%) ndryshon në mënyrë të dukshme nga norma e interesit nominal (8%), që rezulton nga diferenca mes vlerës nominale të obligacionit (100 000) dhe çmimit të emetimit të tij (94 418), si dhe kostot relativisht të larta të veprimit (2 000).

Shuma e arkëtuar (ose e paguar) në fillim për borxhet nuk ndryshon në përgjithësi nga shuma për t'u paguar në datën e maturimit dhe, si rezultat, kontabilizimi për normën e interesit efektiv është kryesisht i ndikuar nga kostot që lidhen me veprimin. Nëse kostot që lidhen me veprimin janë relativisht të parëndësishme, norma e interesit efektiv e borxhit është e afërt me normën e interesit nominal të tij (siç specifikohet në kontratë) dhe norma e interesit efektiv nuk ka nevojë të llogaritet.

Por, nëse kostot e veprimit, që lidhen me borxhin, janë të ndjeshme ose shuma e arkëtuar (ose e paguar) fillimisht ndryshon nga shuma për t'u paguar, një llogaritje e ngjashme për të gjetur normën e interesit efektiv

duhet të kryhet edhe për borxhet.

(b) Si regjistrohet emetimi i një obligacioni dhe llogaritja e mëpasshme e interesit?

Obligacioni njihet fillimisht në bilanc me koston e tij, e cila është shuma neto e arkëtuar për obligacionin:

D mjete monetare	92 418
K obligacion	92 418

Ndonëse pagesa e interesit bazohet në normën nominale të interesit (8%), interesi i pagueshëm do të llogaritet në bazë të normës së interesit efektiv (10%). Diferenca do të regjistrohet si një ndryshim në vlerën kontabël të obligacionit. Në fund të vitit I do të kryhen veprimet e mëposhtme:

D shpenzime interesi	9 242
K mjete monetare	8 000
K obligacioni	1 242

Në fund të vitit I, obligacioni regjistrohet në bilanc me shumën $92\,418 + 1\,242 = 93\,660$ lekë.

Në vitet e mëpasshme, shpenzimet e interesit të pagueshëm llogariten gjithashtu në bazë të normës së interesit efektiv (10%), e cila zbatohet mbi vlerën kontabël të obligacionit (në vitin II 93 660). Diferenca njihet edhe njëherë si ndryshim në vlerën kontabël të obligacionit.

D shpenzime interesi	9 242
K mjete monetare	8 000
K obligacioni	1 242

Duke vazhduar me këtë lloj llogaritjeje, vlera kontabël e obligacionit shkon në 100 000 lekë për pesë vjet, e cila është gjithashtu e barabartë me vlerën e tij nominale. Në maturim bëhet hyrja si më poshtë:

D obligacion	100 000
K mjete monetare	100 000

15. Nëse efekti i kostove të transaksionit mbi normën e interesit efektiv

është i pandjeshëm, atëherë ato mund të njihen si shpenzim, në bazë të parimit të materialitetit në kohën kur ato ndodhin ose njihen si shpenzim mbi bazën vijëdrejtë, gjatë periudhës deri në maturimin e tyre. Kostot e veprimit nuk kapitalizohen asnjëherë, si një aktiv i pavarur në bilanc.

Shembull:

Një njësi ekonomike merr hua 10 000 000 lekë për pesë vjet, me një interes vjetor prej 8%. Kostot për mbylljen e kontratës së huamarrjes arrijnë në 20 000 lekë.

Cila është norma e interesit efektiv të huas, dhe si do të njihet huaja me metodën e koston së amortizuar?

Kostoja fillestare e kësaj huaje është 9 980 000 lekë (10 000 000-20 000). Me anë të ekuacionit të treguar në shembullin e mëparshëm, gjejmë se norma e interesit efektiv të huas është 8,05% në vit. Shpenzimet e interesit, të llogaritura në bazë të normës së interesit efektiv, ndryshojnë shumë pak nga shpenzimi (më pak se 5 000 në vit), i llogaritur duke përdorur normën e interesit të specifikuar në kontratë (8%), si rezultat i së cilës, në bazë të parimit të materialitetit, është e pranueshme që kostot e veprimit të njihen direkt si shpenzim.

D mjete monetare	9 980 000
D shpenzime interesi (kostot e transaksionit)	20 000
K detyrimi i huas	10 000 000

Si alternativë, tarifat e veprimeve mund të njihen si shpenzim në bazë lineare (vijëdrejtë) gjatë periudhës deri në maturim (d.m.th gjatë 5 viteve, 4 000 lekë çdo vit). Në këtë rast, regjistrimet kontabël do të jenë si më poshtë:

D mjete monetare	9 980 000
K detyrimi i huas	9 980 000

Llogaritja e mëpasshme e amortizimit vjetor të interesit dhe kostove të transaksionit:

D shpenzime interesi	800 000
K mjete monetare (interesi i paguar)	800 000
D shpenzime interesi (amortizimi i kostove të transaksionit)	4 000
K detyrimi i huas	4 000

Të dy politikat e mësipërme të thjeshtuara të kontabilitetit lejohen nëse rezultati nga zbatimi i tyre nuk ndryshon ndjeshëm nga rezultati, nga zbatimi i normës së interesit efektiv.

Përkeqësimi i aktiveve financiare

16. Njësia ekonomike do të vlerësojë në çdo datë të mbylljes së bilancit, nëse ka të dhëna që një aktiv financiar ose grup aktivesh financiare është përkeqësuar. Në se rezulton diçka e tillë, atëherë aktivi financiar do të zvogëlohet mbi bazën e rregullave të mëposhtme:
- (a) aktivet financiare, të mbajtura me koston e amortizuar, do të zvogëlohen deri në vlerën aktuale të flukseve të përlllogaritura të ardhshme të parasë (të skontuara me normën e interesit efektiv fillestar të aktivitetit financiar);
 - (b) aktivet financiare, të mbajtura me kosto (aksione dhe instrumente të tjera të kapitalit, vlera e drejtë e të cilëve nuk mund të matet me besueshmëri), do të zvogëlohen deri në vlerën aktuale të flukseve të përlllogaritura të ardhshme të parasë (të skontuar me normën aktuale të tregut për kthimin/fitimin nga aktivet financiare të ngjashme).
17. Humbjet nga përkeqësimi i aktivitetit financiar do të njihen si shpenzim në pasqyrën e të ardhurave.
18. Për identifikimin e një humbjeje nga përkeqësimi i aktiveve financiare (për shembull i kërkesave për t'u arkëtuar, huave të dhëna dhe investimeve financiare), do të merret në konsideratë i gjithë informacioni i njohur deri në datën e përgatitjes së raportit (duke përfshirë faktet që kanë dalë në pah pas datës së mbylljes së bilancit, të cilat kanë treguar një rënie në vlerë, që ka ndodhur në datën e mbylljes së bilancit), që mund të ndikojë në përkeqësimin e aktiveve financiare. Informacion objektiv, që një aktiv ose grup aktivesh përkeqësohet, përbëhet nga të dhëna të observueshme për ngjarjet e mëposhtme:
- (a) vështirësi të rëndësishme financiare të emetuesit ose të huamarrësit;
 - (b) mosrespektim i kontratës, si për shembull rasti i dështimit ose rasti i vonësës në pagimin e interesave dhe të principalit;
 - (c) falimentimi dhe riorganizime të tjera financiare të huamarrësit;
 - (d) zvogëlimi i normës së kreditimit të huamarrësit;
 - (e) zhdukja e një tregu aktiv për aktivin financiar (për shembull, aksionet e hequra nga lista e bursës);
 - (f) një ulje e ndjeshme dhe e zgjatur në vlerën e caktuar drejtësisht të instrumentit

19. Përkeqësimi i aktiveve financiare, individualisht të rëndësishme, do të vlerësohet veças për secilin aktiv. Aktivet financiare, të cilat nuk janë të rëndësishme individualisht dhe për të cilat nuk ka të dhëna mbi përkeqësimin e tyre, mund të vlerësohen në mënyrë kolektive për përkeqësimin e tyre. Aktivet financiare, përkeqësimi i të cilave është vlerësuar individualisht, nuk do të përfshihen në grupin e aktiveve financiare të vlerësuara në mënyrë kolektive, nëse ato shfaqin shenja individuale përkeqësimi; ato do të përfshihen në grupe të tilla nëse nuk shfaqin shenja të përkeqësimit të tyre.

Shembulli 1

Gjatë vlerësimit të mundësisë së arkëtimit të kërkesave për t'u arkëtuar në fund të vitit, drejtoria e njësisë ekonomike zbulon se, në tre raste data e kërkesave për t'u arkëtuar ka kaluar dhe debitorët ose kanë falimentuar, ose janë në vështirësi financiare. Çdo kërkesë për t'u arkëtuar zvogëlohet në vlerë, individualisht në bazë të vlerës aktuale të shumave të mundshme të arkëtueshme.

Shembull 2

Kërkesat për t'u arkëtuar mbahen në librat e kontabilitetit të njësisë ekonomike në shumën 5 milionë lekë, e cila konsiston në më shumë se 300 kërkesa të veçanta për arkëtim. Nuk ka asnjë arsye për të besuar që kërkesat për t'u arkëtuar mund të jenë të paarkëtueshme. Megjithatë, eksperiencia e mëparshme ka treguar se 3% e kërkesave për t'u arkëtuar mund të mos arkëtohen. Bazuar në një fakt të tillë, njësia ekonomike krijon një provizion për përkeqësimin e portofolit të kërkesave për t'u arkëtuar në shumën prej 150 000 lekësh (3% të 5 milionëve). Regjistrimi kontabël:

D shpenzim provizioni për përkeqësimin e kërkesave për t'u arkëtuar	150 000
K provizione (rezervat) për kërkesat për t'u arkëtuar të dyshimta	150 000

20. Nëse në periudhat e mëparshme, shuma e humbjeve nga përkeqësimi i aktivitetit financiar të matur me koston e amortizuar ulet dhe kjo ulje vjen për shkak të një ngjarjeje pasi është njohur përkeqësimi (për shembull si përmirësimi i klasifikimit kreditues i borxhmarrësit), humbja nga përkeqësimi e njohur më parë duhet të stornohet ose direkt, ose nëpërmjet rregullimit të llogarisë së rezervave (rimarrjes) deri në shumën më të vogël midis vlerave të mëposhtme:
- (a) vlerës së re të rikuperueshme;
 - (b) vlerës kontabël, e matur me koston e amortizuar, nëse nuk do të ishte konstatuar humbja nga përkeqësimi i aktivitetit.
- Storimi i humbjes do të pasqyrohet në të ardhurat.
21. Humbjet nga përkeqësimi i instrumenteve të kapitalit të palistuar (vlera e drejtë e të cilëve nuk mund të matet me besueshmëri) nuk mund të anulohen (rimerren).

Aktivet dhe pasivet financiare, të matura me vlerën e drejtë

22. Të paktën, në çdo datë të mbylljes së bilancit, instrumentet financiare të matura me vlerën e drejtë do të rivlerësohen me vlerën e tyre të drejtë në datën e mbylljes së ushtrimit.
23. Fitimet/humbjet, që vijnë nga një ndryshim në vlerën e drejtë të derivateve dhe aktiveve financiare, të mbajtura për tregtim (në rast se njësi ekonomike ka përzgjedhur politikën e vlerësimit me vlerën e drejtë për aktivet financiare të mbajtura për tregtim) do të njihen në llogarinë e fitimit dhe humbjeve të ushtrimit kontabël.
24. Investimet në instrumentet e kapitalit, të cilat nuk kanë një çmim tregu të kuotuar në një treg aktiv, dhe vlera e drejtë e të cilëve nuk mund të matet me besueshmëri dhe derivatet e lidhur me to, e që duhet të paguhet me lëvrimin e këtyre instrumenteve të kapitalit, do të maten me kosto.

Shembull: Aktivet financiare të mbajtura për tregtim, të matura me vlerën e

drejtë (nëpërmjet ndryshimeve në pasqyrën e të ardhurave).

Më 31.03.2005, një njësi ekonomike blen aksione për 100 lekë me qëllim tregtimi, duke paguar një shtesë prej 2 lekësh, si kosto transaksioni. Më 31.12.2005 vlera e tregut e këtyre aksioneve është 105 lekë. Me shitjen e aksioneve, 2 lekë duhet të paguhet si kosto e veprimit. Më 31.03.2006 aksionet shiten me 72 lekë (dhe 2 lekë janë paguar si komision).

Si do të njihen këto aksione pas blerjes së tyre në bilanc, më 31.12.2005 e më pas?

Njësia ekonomike vendosi të zbatojë vlerësimin me vlerën e drejtë për aktivet financiare të mbajtura për tregtim.

Regjistrimi kontabël, në kohën e blerjes së aksioneve më 31.03.2005 (në përputhje me paragrafin 10, kostot e transaksionit nuk përfshihen në koston e aktiveve financiare, të matura me vlerën e drejtë nëpërmjet ndryshimeve në pasqyrën e të ardhurave):

D aksione	100
K mjete monetare	100

Rivlerësimi me vlerën e tregut më 31.12.2005 (komisionet për t'u paguar nuk do të konsiderohen, kur do të përcaktohet vlera e drejtë, kështu që vlera e drejtë është 105):

D aksione	5
K të ardhura financiare nga aksionet	5

Regjistrimi pas shitjes së aksioneve (humbja është e barabartë me diferencën mes vlerës kontabël dhe shumës neto të arkëtuar):

D mjete monetare	70
D të ardhura financiare nga aksionet	35
K aksionet	105

25. Treguesi më i mirë i vlerës së caktuar drejtësisht të një instrumenti financiar është vlera e tij e tregut. Në mungesë të një tregu aktiv, vlera e caktuar drejtësisht mund të përcaktohet me një metodë tjetër, për shembull duke u bazuar në veprimet e fundit të shitblerjeve të

instrumenteve të ngjashme ose të njëjta financiare (nëse është e nevojshme, duke rregulluar vlerën për diferencat) ose duke përdorur një metodë të flukseve të skontuara të parasë (d.m.th. duke skontuar flukset e përlogaritura të ardhshme të parasë, të gjeneruara nga instrumenti financiar). Me zbatimin e kësaj metode, norma e skontos së përdorur është norma e kthimit për instrumente financiare të ngjashme.

MATJA E MËPASSHME - FUSHA SPECIFIKE

Matja e kërkesave për t'u arkëtuar

26. Të gjitha kërkesat për t'u arkëtuar (për shembull kërkesat e arkëtueshme, të ardhurat e konstatuara, huat e dhëna dhe kërkesa të tjera për t'u arkëtuar, afatshkurtra ose afatgjata) do të regjistrohen në bilanc me kosto të amortizuar.
27. Kostoja e amortizuar e kërkesave për t'u arkëtuar afatshkurtra, në përgjithësi është e barabartë me vlerën e tyre nominale (minus provizionet e krijuara për rënie në vlerë), kështu që kërkesat afatshkurtra regjistrohen në bilanc me vlerën e tyre neto të realizueshme (e cila raportohet, për shembull në një faturë, kontratë ose dokument tjetër).
28. Për të përcaktuar koston e amortizuar të kërkesave për t'u arkëtuar afatgjata ato njihen fillimisht me vlerën e caktuar drejtësisht të shumës për t'u arkëtuar, dhe më pas maten me kosto të amortizuar. Nëse norma e interesit efektiv e kërkesave për t'u arkëtuar afatgjata ndryshon nga norma e interesit nominal (për shembull, në rastin e një huaje pa interes), kërkesa për t'u arkëtuar do të njihet fillimisht me vlerën e saj aktuale, duke e skontuar me normën e interesit të tregut për instrumente të ngjashme (për shembull, të ngjashëm në monedhë, afat, normën e kreditimit etj.).

<u>Shembull:</u>

Një njësi ekonomike A i jep njësisë ekonomike B një hua në shumën 1 000 000 lekë me një interes vjetor prej 8%. Veprimi ndodh në kushtet e tregut dhe interesi mbi huan është i barabartë me normën e interesit të tregut të njësisive ekonomike me norma dhe afate të ngjashme kredie.

Meqenëse norma e interesit nominal e huas është e barabartë me normën e interesit të tregut, dhe nuk ka kosto të veprimit që mund të ndikojë në llogaritjen e normës së interesit efektiv, atëherë interesi nominal i huas është gjithashtu i barabartë me normën e interesit të tij efektiv. Vlera e caktuar drejtësisht e kësaj huaje në kohën e dhënies korrespondon me shumën e parave të paguara ose 1 000 000 lekë.

Me marrjen e huas, regjistrimi kontabël është:

D kërkesa afatshkurtra për t'u arkëtuar	1 000 000
K mjete monetare	1 000 000

Llogaritja e interesit në fund të vitit I (norma e interesit efektiv është e barabartë me normën e interesit të specifikuar në kontratë, si rezultat i së cilës të ardhurat nga interesi janë të barabarta me shumën e kërkesës për t'u arkëtuar të interesit):

D mjete monetare	80 000
K të ardhurat nga interesi (8% e kërkesës për t'u arkëtuar)	80 000

29. Humbjet nga rënia në vlerë e kërkesave për t'u arkëtuar do të njihen ose në kundërlllogarinë e duhur (për shembull, humbjet nga rënia në vlerë e "Kërkesave për t'u arkëtuar" do të njihen në zërin e bilancit "Shuma të parashikuara për kërkesa të dyshimta") ose si reduktim i vlerës kontabël të kërkesës për t'u arkëtuar.
30. Nëse humbja nga rënia në vlerë e një kërkesë për arkëtim është njohur fillimisht në llogarinë e kërkesave të dyshimta, por më vonë shihet se mbledhja e kërkesës për t'u arkëtuar është krejtësisht e pamundur, kërkesa për t'u arkëtuar do të mendohet si e parikuperueshme dhe, si kërkesa për t'u arkëtuar ashtu edhe provizioni për rënie në vlerë në kundrallogarinë korresponduese do të hiqen nga bilanci (nuk ka kosto- shtesë në këtë kohë). Një kërkesë për t'u arkëtuar mendohet e parikuperueshme kur njësia ekonomike

nuk ka asnjë mundësi ta mbledhë kërkesën për arkëtim (për shembull debitori ka falimentuar dhe aktivet pas falimentimit nuk mjaftojnë për të bërë pagesën e kërkesës për t'u arkëtuar).

31. Nëse një përlllogaritje e mëparshme, mbi shumën e kërkesave të dyshimta, ndryshon më vonë, ajo duhet të njihet në pasqyrën e të ardhurave të periudhës së ndryshimit dhe nuk do të rregullohet në mënyrë retrospektive. Mbledhja e kërkesave për t'u arkëtuar të dyshimta ose të parikuperueshme do të tregohet si pakësim i një shpenzimi në periudhën/ushtrimin, kur ka ndodhur mbledhja. Me mbledhjen e kërkesave për t'u arkëtuar të dyshimta, do të pakësohen si gjendja e kërkesës për t'u arkëtuar ashtu edhe kundërlllogaria e saj.

Matja e pasiveve financiare

32. Pasivet financiare (për shembull huamarrjet, detyrimet për t'u paguar ndaj furnizuesve, shpenzimet e konstatuara, obligacionet e emetuara dhe huamarrje të tjera afatshkurtra dhe afatgjata, përveç derivativëve), në përgjithësi, mbahen me koston e amortizuar në bilanc.
33. Kostoja e amortizuar e pasiveve financiare afatshkurtra, në përgjithësi, është e barabartë me vlerën e tyre nominale; kështu që pasivet financiare afatshkurtra mbahen në bilanc në vlerën e tyre neto të realizueshme (për shembull, të raportuar në një faturë, kontratë ose dokument tjetër).
34. Për të llogaritur koston e amortizuar të pasiveve financiare afatgjata, ato njihen fillimisht me vlerën e caktuar drejtësisht të shumës për t'u paguar, duke përcaktuar shpenzimet e interesit për detyrimet në ushtrimet e mëpasshme, duke përdorur ose metodën e normës së interesit efektiv, ose amortizimin linear.

Matja e derivativëve

35. Derivatvët (për shembull kontratat private të së ardhmes, kontratat e së ardhmes, kontratat swap ose opsjon) mbahen në bilanc me vlerën e caktuar drejtësisht.

Shembull:

Më 1.07.2005, një njësi ekonomike lidh një kontratë private të së ardhmes 12- mujore në monedhë të huaj, që e detyron atë të blejë 1 milion monedhë të huaj (FCY) me kursin 1 FCY = 16 lekë, më 30.06.2006. Më 31.12.2005 kursi i këmbimit FCY /lek është si më poshtë:

- Kursi i ditës 1 FCY = 15,0 lek
- Kursi pas 6 muajsh 1 FCY = 15,5 lek
- Kursi pas 12 muajsh 1 FCY = 16,0 lek

Si dhe në ç'shumë do ta regjistrojë njësia ekonomike kontratën në pasqyrat e datës 31.12.2005?

Kontrata private e së ardhmes e detyron njësinë ekonomike të blejë 1 milion monedhë të huaj për 16 milionë lekë më 30.06.2006. Në datën e mbylljes së bilancit (31.12.2005), njësia ekonomike mund të lidhë një kontratë të së ardhmes me të njëjtën datë maturimi që ia jep mundësinë të blejë 1 milion FCY për 15,5 milionë lekë (ose 0,5 milionë më pak se në kontratën aktuale). Kështu që, më 31.12.2005 vlera e tregut e kësaj kontrate është 15 500 000 lekë (shembulli nuk merr parasysh ndikimin e skontimit për 6 muajt e parë të 2006). Regjistrimi në librat kontabël:

D humbjet mbi derivativët	500 000
K derivativët	500 000

Derivativi me një vlerë negative tregu, në bilanc do të pasqyrohet në pasive.

MOSNJOHJA

Mosnjohja e aktiveve financiare

36. Një aktiv financiar nuk do të njihet kur njësia ekonomike

- (a) humbet të drejtën mbi flukset e parave të aktivitetit financiar;
- (b) transferon flukset e parave që vijnë nga aktivi financiar, si dhe shumicën e rreziqeve dhe të mirave që lidhen me zotërimin e aktivitetit financiar te një palë e tretë.

37. Nëse një palë e transferon aktivin financiar te një palë tjetër, pa i transferuar, në të njëjtën kohë, rreziqet dhe të mirat që vijnë nga ky aktiv, atëherë aktivi nuk do të hiqet nga bilanci i palës transferuese, por veprimi do të njihet si një hua, garancia për të cilin është aktivi i transferuar. Shembuj të veprimeve të tilla janë:
- (a) faktoringu i kërkesave për t'u arkëtuar, ku pothuajse të gjitha rreziqet dhe të mirat, që lidhen me zotërimin e aktivit, mbahen nga "shitësi";
 - (b) veprimet e riblerjes me letra me vlerë, rast në të cilin "shitësi" i letrave me vlerë vendos t'i riblejë letrat me vlerë "të shitura" në një kohë, si dhe me kushte për të cilat është rënë dakord.
38. Me mosnjohjen e një aktivit financiar, diferenca mes vlerës kontabël të një aktivit financiar dhe shumës së arkëtuar për të do të njihet në fitim ose humbje.

Faktoringu i kërkesave për t'u arkëtuar dhe veprimet e riblerjes

39. Një kontratë faktoringu është shitja e kërkesave për t'u arkëtuar, ku në vartësi të llojit të kontratës blerësi ka të drejtë t'i rishesë kërkesat e arkëtueshme të transferuara brenda një kohe të caktuar (faktoringu me kthim) ose nuk ka asnjë të drejtë për rishitje; dhe të gjitha rreziqet ose të mirat që lidhen me zotërimin e një kërkesë për arkëtim kalojnë nga shitësi te blerësi (faktoringu pa kthim).
40. Nëse "shitësi" mban detyrimin e riblerjes, transaksioni do të njihet si një transaksion financiar (d.m.th. si një hua, garancia e së cilës është kërkesa për t'u arkëtuar), dhe jo si shitje. Një kërkesë për t'u arkëtuar nuk konsiderohet si e shitur, si rezultat i faktoringut, por ajo qëndron në bilanc deri sa kërkesa për t'u arkëtuar të mblihet, ose e drejta e kthimit ka skaduar. Nëse nuk ka ndonjë të drejtë riblerjeje, dhe kontrolli mbi kërkesën për t'u arkëtuar dhe rreziqet e të mirat që lidhen me të i janë kaluar blerësit, veprimi do të njihet si shifër e kërkesës për t'u arkëtuar.

<u>Shembull:</u>

Një njësi ekonomike i shet një shoqërie lizing kërkesat për t'u arkëtuar me një vlerë nominale prej 100 000 lekësh dhe me një afat maturimi prej 3 muajsh, duke marrë 90 000 lekë për të. Kërkesat për t'u arkëtuar janë mbajtur më parë në bilanc me vlerën e tyre nominale.

Versioni A: I gjithë rreziku për mbledhjen e kërkesave për arkëtim i kalohet shoqërisë lizing (faktoringu pa kthim).

Një kontratë e tillë faktoringu, e lidhur në kushte të tilla, do të njihet si shitje e kërkesave për t'u arkëtuar:

D mjete monetare	90 000
D shpenzime	10 000
K kërkesa për arkëtim	100 000

Shpenzimet ose njihen si shpenzime financimi (në të njëjtën mënyrë si një shpenzim interesi), ose si shpenzim i rënies në vlerë të kërkesave për t'u arkëtuar, në vartësi të faktit nëse veprimi ishte përfunduar për qëllime të menaxhimit të fluksit të parave, ose menaxhimit të rrezikut mbi kërkesat e këqija për arkëtim.

Versioni B: Të gjitha rreziqet dhe fitimet nga kërkesat për t'u arkëtuar i mbeten "shitësit". Tre muaj, pas përfundimit të veprimit, shoqëria lizing ka të drejtë t'i rishesë kërkesat për t'u arkëtuar të pambledhshme, duke i marrë/arkëtuar të ardhurat nga interesi, në shumën për të cilën është rënë dakord si shtesë mbi vlerën nominale. Nëse kërkesa për t'u arkëtuar mblidhet në periudhën e ndërmjetme, interesi i zbritet dhe pjesa që e tejkalon atë do t'i kthehet njësisë ekonomike.

Meqenëse "shitësi" ka të drejtë t'i riblejë kërkesat për t'u arkëtuar, veprimi do të njihet si veprim financiar (si një hua e marrë, duke vënë si garanci kërkesat për t'u arkëtuar), dhe jo si veprim shitjeje.

D mjete monetare	90 000
K detyrim faktoring	90 000

Njësia ekonomike do të llogarisë shpenzimet e interesit të pagueshme mbi huan e marrë.

Mosnjohja e pasiveve financiare

41. Një pasiv financiar nuk do të njihet, kur ai shlyhet, anulohet ose skadon.
42. Një pasiv financiar shlyhet kur ai paguhet ose i kalohet në mënyrë kontraktuale një pale tjetër. Një pasiv financiar anulohet, nëse pala tjetër e ka anuluar atë. Një pasiv financiar skadon në datat e përshkruara në legjislacionin përkatës.
43. Pas mosnjohjes së një pasivi financiar, diferenca mes vlerës kontabël të pasivit dhe shumës së paguar për të do të njihet në fitim ose humbje në pasqyrën e të ardhurave.

PARAQITJA E INSTRUMENTEVE FINANCIARE NË PASQYRAT FINANCIARE

Rregulla të përgjithshme

44. Aktivet dhe pasivet financiare paraqiten në bilanc, duke përdorur zërat përkatës në formatin e bilancit që jepet në SKK 2, *Paraqitja e pasqyrave financiare*. Një ndarje/klasifikim i mëtejshëm i zërave të bilancit (për shembull, "Kërkesat për t'u arkëtuar" dhe "Kërkesa të tjera afatshkurtra për t'u arkëtuar etj.) lejohet gjithashtu.
45. Fitimet dhe humbjet, që vijnë nga instrumentet financiare që lidhen me veprimtaritë e shfrytëzimit të njësisë ekonomike (për shembull, kërkesat për t'u arkëtuar, detyrimet për t'iu paguar furnitorëve etj.) do të njihen në të ardhurat ose shpenzimet e shfrytëzimit në pasqyrën e të ardhurave.

Njohja e një pasivi ose kapitali

46. Klasifikimi i instrumenteve financiare në pasive financiare ose në një instrument kapitali bazohet në përmbajtjen e tyre (ekonomike), dhe jo vetëm në formën e tyre ligjore. Për shembull, nëse një aksion i preferuar e plotëson përkufizimin e një pasivi financiar më shumë se atë të një instrumenti të kapitalit, ai do të njihet në bilanc si pasiv, pavarësisht nga forma e tij ligjore.

47. Nëse emetuesi i një instrumenti financiar ka një detyrim kontraktual për t'i paguar zotëruesit të instrumentit parà ose aktive të tjera financiare, instrumenti do të njihet si një pasiv financiar. Nëse emetuesi i një instrumenti financiar nuk ka ndonjë detyrim për të bërë pagesa, në lidhje me instrumentin në shuma të pranuar (dhe ndonjë pagesë për mbajtësin e instrumentit bazohet në të drejta të pavarura, vullnet të lirë, të zotëruesve) dhe instrumenti përfaqëson një interes të mbetur në aktivet e njësisë ekonomike, pas zbritjes së detyrimeve të tij, atëherë instrumenti është një instrument kapitali.
48. Interesi, dividendët dhe fitime e humbje të tjera për t'u paguar, në lidhje me instrumentet e njohura në bilanc, si pasive financiare, do të njihen si të ardhura ose shpenzime në pasqyrën e të ardhurave (për shembll, shpenzimet e interesit mbi huamarrjet dhe obligacionet, dividendët mbi aksionet e preferuara, të matur si pasiv në bilanc; fitimi/humbja nga rifinancimi i huas).
49. Shpenzimet dhe të ardhurat, që lidhen me instrumentet e njohura në bilanc si kapital, do të njihen si ndryshime të kapitalit në bilanc (për shembull pagesat e dividendëve mbi aksionet e zakonshme; "fitimet/humbjet" mbi shitjen e aksioneve të veta).

Shembulli 1.

Një njësi ekonomike ka emetuar aksione të preferuara duke garantuar dividendë vjetorë fiks prej 10% për aksionarët. Në rast se njësia nuk garanton përfitime të mjaftueshme në një vit të caktuar financiar, dividendët do të akumulohen (interesi i fituar) dhe ato do të shpërndahen atëherë kur njësia të ketë fitime të pashpërndara të mjaftueshme.

Aksione të tilla të preferuara do të njihen si pasiv në bilancin e emetuesit pasi njësia që emeton aksionet e preferuara ka detyrim të kryejë pagesa fikse periodike. Dividendët e këtyre aksioneve të preferuara do të njihen si një shpenzim financiar në pasqyrën e të ardhurave (në mënyrë të ngjashme me interesin e huas), dhe jo si pakësim i fitimeve të pashpërndara.

Shembulli 2.

Një njësi ekonomike ka emetuar aksione të preferuara, të cilat u garantojnë zotëruesve të tyre një dividend që është 10% më i lartë se ai i aksionarëve të zakonshëm. Shpërndarja ose mosshpërndarja e dividendëve, si dhe shuma e tyre përcaktohet në çdo rast nga asambleja e përgjithshme e aksionarëve.

Aksione të tilla të preferuara do të njihen si instrumente kapitali, pasi njësia që i ka emetuar ato nuk ka detyrim të bëjë pagesa fikse periodike për zotëruesit e tyre. Dividendët e paguar mbi këto aksione të preferuara do të njihen si një pakësim i fitimeve të pashpërndara (në të njëjtën mënyrë si për aksionet e zakonshme).

50. Instrumentet e kapitalit, të riblera nga një njësi ekonomike (për shembull, aksionet e veta) do të njihen në bilanc si një pakësim i kapitalit (nën zërin "Aksionet e veta"), dhe jo si një investim financiar.
51. Kostot që lidhen me emetimin ose riblerjen e instrumenteve të kapitalit (për shembull aksionet) do të njihen si pakësim i kapitalit (në zërin "Prim i lidhur me aksionin", nëse ka një gjendje/tepricë pozitive, përndryshe do të njihet te "Fitime të pashpërndara"), dhe jo si shpenzim në pasqyrën e të ardhurave. Përrjashtim bëjnë kostot e lidhura me veprime të papërfunduara (për shembull, një emetim i dështuar aksioni), që do të njihen si shpenzim në pasqyrën e të ardhurave.

SQARIME NË SHËNIMET E SHTOJCAVE

52. Në raportin vjetor do të jepen sqarimet e mëposhtme, në lidhje me kërkesat për t'u arkëtuar afatgjata dhe pasivet (në mënyrë të ndarë për kërkesa dhe pasive individuale me interes dhe të grupuara, siç duhet për kërkesat dhe pasivet e tjera):
 - (a) shumat;
 - (b) datat e maturimit;
 - (c) normat e interesit efektiv (dhe normat e interesit kontraktual, në "rast se ato ndryshojnë dukshëm nga normat e interesit efektiv);
 - (d) monedhat kryesore;

- (e) kushte të tjera të rëndësishme.
53. Për aksionet, obligacionet dhe investime e tjera afatshkurtra dhe afatgjata (përveç shoqërive të kontrolluara dhe atyre të lidhura) do të jepen sqarimet e mëposhtme në shënimet e anekseve:
- (a) Vlera kontabël e investimeve, e matur me metodën e vlerës së caktuar drejtësisht, sipas kategorive në fillim dhe në mbyllje të ushtrimit kontabël.
 - (a) Vlera kontabël e investimeve, e matur me metodën e kostos së amortizuar, sipas kategorive në fillim dhe në mbyllje të periudhës kontabël.
54. Për derivativët, në raportin vjetor do të jepen sqarime, në lidhje me vlerën e tyre kontabël, në fillim dhe fund të ushtrimit kontabël, si dhe termat e rëndësishme në lidhje me derivativët.

DATA E HYRJES NË ZBATIM DHE RREGULLAT KALIMTARE

55. Ky Standard do të zbatohet në pasqyrat financiare që mbulojnë periudha kontabël, që fillojnë më ose pas datës 1 janar 2008. Ky Standard duhet të zbatohet në mënyrë prospektive nga data 1 janar 2008, d.m.th. pa ndryshuar pasqyrat financiare krahasuese të vitit 2007, të cilat janë përgatitur sipas kërkesave ekzistuese të kontabilitetit. Ky qëndrim do të zbatohet për të gjitha SKK-të. Nuk lejohet që disa SKK të zbatohen në mënyrë prospektive, dhe disa të tjera në mënyrë retrospektive.

KRAHASIMI ME STANDARDET NDËRKOMBËTARE TË RAPORTIMIT FINANCIAR (SNRF)

56. Tabela më poshtë tregon se si korrespondojnë përmbajtjet e këtij Standardi me SNK-të/SNRF-të përkatëse. Paragrafët janë trajtuar si korresponduese, nëse ato trajtojnë në përgjithësi të njëjtën çështje, pavarësisht nga fakti që përshkrimet në standardet e referuara mund të kenë ndryshim.

Paragrafi në SKK 3	Paragrafi në SNK / SNRF
1.	Asnjë
2.	Asnjë
3.	Asnjë
4.	SNK 39.2
5.	SNK 39.2
6.	SNK 32.11, SNK 39.9
7.	SNK 39.43
8.	Asnjë
9.	Asnjë
10.	SNK 39.AG13
11.	SNK 39.63, 65,66
12.	SNK 39.9
13.	Asnjë
14.	Asnjë
15.	Asnjë
16.	SNK 39.58, 63, 66
17.	SNK 39.63
18.	SNK 39.59
19.	SNK 39.64
20.	SNK 39.65
21.	SNK 39.66
22.	Asnjë
23.	SNK 39.57
24.	SNK 39.AG69-82
25.	SNK 39.AG69-82
26.	Asnjë
27.	SNK 39.AG79
28.	SNK 39.AG64
2-9.	Asnjë
30.	Asnjë
31.	Asnjë
32.	Asnjë

SHTOJCA – DISA KONSIDERATA MBI PËRLLOGARITJEN E VLERËS SË DREJTË

1.Përkufizimi i vlerës së drejtë ka në themel të tij presupozimin sipas të cilit njësia ekonomike e zhvillon aktivitetin e saj sipas parimit të vijimësië pa pasur si qëllim apo pa pasur nevojë të likuidohet, zvogëlojë materialisht shkallën e veprimtarive të shfrytëzimit ose të hyjë në një transaksion me kushte diskriminuese. Vlera e drejtë nuk është, pra, shuma/vlera që njësia ekonomike do të arkëtojë ose pagujë në një transaksion të detyruar, likuidim të pavullnetshëm ose shitje të sforcuar. Megjithatë, vlera e drejtë pasqyron aftësinë financiare të instrumentit.

2.Një instrument financiar konsiderohet i kuotuar në një treg aktiv nëse çmimet e kuotuara janë të gatshme dhe të disponueshme në një bursë, nga një ndërmjetës, grup industrial, agjensi çmimesh dhe agjensi rregullatore, dhe nëse këto çmime përfaqësojnë transaksione aktuale që ndodhin rregullisht në kushtet e tregut të lirë. Ekzistenca e çmimeve të kuotuara të publikuara në një treg aktiv është treguesi më i mirë i vlerës së drejtë, dhe kur ato ekzistojnë, ato përdoren për të vlerësuar aktivin financiar ose pasivin financiar.

3.Nëse tregu për një instrument financiar nuk është aktiv, atëherë njësia ekonomike përlllogarit vlerën e drejtë duke përdorur teknika vlerësimi. Teknikat e vlerësimit konsistojnë në përdorimin e vlerës së transaksioneve të kryera në kushtet e tregut të lirë mes palëve të që kanë njohuri dhe vullnetin e mirë, krahasimin (nëse ekziston) me vlerën e drejtë aktuale të një instrumenti tjetër pothuajse të ngjashëm me instrumentin në fjalë, analizën e fluksit të skontuar të parasë si dhe modelet e çmimit të opsioneve. Nëse ekziston një teknikë që përdoret zakonisht në treg (d.m.th. nga pjesëmarrësit aktivë në treg), për të vlerësuar çmimin e instrumentit dhe kjo teknikë ka treguar që nëpërmjet saj arrihet një përlllogaritje e besueshme e çmimit të transaksioneve në tregun aktual, atëherë njësia përdor këtë teknikë.